

OTSUS

Vaidlustusasja number	196-24/280779
Otsuse kuupäev	08.11.2024
Vaidlustuskomisjoni liige	Angelika Timusk
Vaidlustus	Compensa Vienna Insurance Group, ADB Eesti filiaali vaidlustus Riigi Kinnisvara Aktsiaseltsi riigihankes „Raamlepingu sõlmimine kindlustusteenuse ostmiseks 2024-2027“ (viitenumber 280779) hankija otsusele kõrvaldada Compensa Vienna Insurance Group, ADB Eesti filiaal hankemenetlusest
Menetlusosalised	Vaidlustaja, Compensa Vienna Insurance Group, ADB Eesti filiaal, esindaja Martin Pertmann
Vaidlustuse läbivaatamine	Hankija, Riigi Kinnisvara Aktsiaselts, esindaja Alo Pikk Kirjalik menetlus

RESOLUTSIOON

RHS § 197 lg 1 p 4 ja RHS § 198 lg 3 alusel

- 1. Jätta vaidlustus rahuldamata.**
- 2. Jätta Compensa Vienna Insurance Group, ADB Eesti filiaali menetluskulud tema enda kanda.**

EDASIKAEBAMISE KORD

Halduskohtumenetluse seadustiku § 270 lg 1 alusel on vaidlustuskomisjoni otsuse peale halduskohtule kaebuse esitamise tähtaeg kümme (10) päeva arvates vaidlustuskomisjoni otsuse avalikult teatavaks tegemisest.

JÕUSTUMINE

Otsus jõustub pärast kohtusse pöördumise tähtaja möödumist, kui ükski menetlusosaline ei esitanud kaebust halduskohtusse. Otsuse osalisel vaidlustamisel jõustub otsus osas, mis ei ole seotud edasikaevatud osaga (riigihangete seaduse § 200 lg 4).

ASJAOLUD JA MENETLUSE KÄIK

1. 07.08.2024 avaldas Riigi Kinnisvara Aktsiaselts (edaspidi ka Hankija) riigihangete registris avatud hankemenetlusena läbiviidava riigihanke „Raamlepingu sõlmimine kindlustusteenuse ostmiseks 2024-2027“ (viitenumber 280779) (edaspidi Riigihange) hanketeate ja tegi kättesaadavaks muud riigihanke alusdokumendid (edaspidi RHAD), sh *Pakkumuse esitamise*

ettepanek (edaspidi PEE).

Pakkumuste esitamise tähtpäevaks esitasid pakkumuse viis pakkujat, sh Compensa Vienna Insurance Group, ADB Eesti filiaal.

2. Hankija kõrvaldas hankekomisjoni 30.09.2024 protokollilise otsuse p-iga 5 Compensa Vienna Insurance Group, ADB Eesti filiaali Riigihanke menetlusest (edaspidi Kõrvaldamise otsus).

3. 09.10.2024 laekus Riigihangete vaidlustuskomisjonile (edaspidi vaidlustuskomisjon) Compensa Vienna Insurance Group, ADB Eesti filiaali (edaspidi ka Vaidlustaja) vaidlustus Hankija otsusele kõrvaldada Vaidlustaja Riigihanke menetlusest.

4. Vaidlustuskomisjon teatas 16.10.2024 kirjaga nr 12.2-10/196 menetlusosalistele, et vaatab vaidlustuse läbi esitatud dokumentide alusel kirjalikus menetluses, tegi teatavaks otsuse avalikult teatavaks tegemise aja ning andis täiendavate seisukohtade ja dokumentide esitamiseks aega kuni 21.10.2024 ja neile vastamiseks 24.10.2024. Vaidlustuskomisjoni määratud tähtpäevadeks täiendavaid seisukohti ei esitatud.

MENETLUSOSALISTE PÕHJENDUSED

5. Vaidlustaja, **Compensa Vienna Insurance Group, ADB Eesti filiaal**, põhjendab vaidlustust järgmiselt.

5.1. Hankija kõrvaldas Vaidlustaja Riigihankest põhjendusega, et Riigihankel osalev välisriigi filiaal peab esitama lisaks enda hankepassile ka esindatava äriühingu (antud juhul Compensa Vienna Insurance Group, akcinè draudimo bendrovė) hankepassi.

Vaidlustaja on seisukohal, et filiaalil on õigus osaleda hankemenetluses iseseisvalt ja piisab vaid filiaali hankepassi esitamisest.

5.2. Vaidlustaja kvalifikatsioon vastab seaduses ja hankepassis esitatud nõuetele.

RHS §-i 7 kohaselt võib pakkuja olla ettevõtja. RHS § 4 lg 1 p 4 sätestab, et ettevõtjat tuleb määratleda konkurentsiseaduse (edaspidi KonKS) tähenduses. KonKS § 2 lg 1 kohaselt käsitletakse ettevõtjana igasugust äriühingut, füüsilisest isikust ettevõtjat või muud majandustegevuses osalevat isikut, sõltumata õiguslikust vormist. Seega vastab Vaidlustaja ettevõtja mõistele, kuna tegemist on majandustegevusega tegeleva üksusega.

Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 2014/24/EL põhjendus p 14 sätestab, et mõistet „ettevõtja“ tuleks tõlgendada laialdaselt, hõlmates kõiki isikuid ja üksusi, kes pakuvad turul ehitustöid, tooteid või teenuseid, sõltumata nende õiguslikust vormist. Direktiivis rõhutatakse, et ettevõtja mõiste alla kuuluvad ka filiaalid.

5.3. Hankepassis esitatud tingimustele vastavus

5.3.1. Hankepassi IV osas on sätestatud, et pakkuja peab tegutsema Eesti Finantsinspektsiooni (edaspidi FI) poolt väljastatud tegevusloa alusel. Vaidlustajale on tegevusluba väljastatud ja FI kodulehelt on näha, milliseid kindlustusteenuseid osutab Vaidlustaja Eestis iseseisvalt. Seega vastab Vaidlustaja ka hankepassis esitatud tingimustele.

5.3.2. Hankija viitab hankepassi IV osa viimasel leheküljel toodud tingimusele, et kui pakkuja tugineb kvalifitseerimistingimuste tõendamisel teise ettevõtte vahenditele, esitab pakkuja hankepassis nõutud ulatuses andmed nende ettevõtja(te) kohta, kelle vahenditele tuginetakse ja kohustub esitama ka nende ettevõtja(te) hankepass(id), kelle vahenditele tuginetakse.

Kui filiaal on FI registreeritud, talle on väljastatud tegevusluba ning FI kodulehelt nähtub,

milliseid kindlustustooteid ta oma ärinime alt pakub ja majandusaruandest nähtuvad tema muud majandusnäitajad, siis ta kvalifitseerub iseseisvaks ja sobivaks pakkujaks riigihangetes ning vastab hankepassi IV C osas toodud tingimustele.

5.4. Alternatiivne seisukoht

Isegi kui Vaidlustaja ei saa olla iseseisev pakkuja ning ta peaks esitama lisaks enda hankepassile emaeettevõtte hankepassi, siis oleks see puudus kerge vaevaga kõrvaldatav.

6. Hankija, **Riigi Kinnisvara Aktsiaselts**, vaidleb vaidlustusele vastu.

6.1. PEE p-i 1.5 ja hanketeate p-i 2.1.4 „Üldine teave“ alapunkti 4 kohaselt *kui pakkuja on äriregistrisse kantud filiaal Eestis välismaa äriühingu nimel, tuleb hankepass esitada nii välismaa äriühingu kui Eestis registreeritud filiaali kohta, kelle suhtes kontrollitakse kõrvaldamise aluste puudumist.*

Pakkuja Compensa Vienna Insurance Group, ADB Eesti filiaal on koos pakkumusega esitanud filiaali hankepassi, kuid ei ole esitanud välismaa äriühingu hankepassi.

6.2. Äriseadustiku (edaspidi ÄS) § 384 lg 1 kohaselt võib välismaa äriühing kanda äriregistrisse filiaali. Sama paragrahvi teise lõike kohaselt ei ole filiaal juriidiline isik ja filiaali tegevusest tulenevate kohustuste eest vastutab äriühing. Kuigi filiaal tegutseb välismaa äriühingu nimel ja filiaali tegevus on võrdsustatav välismaa äriühingu tegevusega, on vaidlustuskomisjoni praktikas tunnustatud, et filiaali saab käsitleda pakkujana RHS-i tähenduses (vaidlustuskomisjoni 09.08.2023 otsus nr 104-23/261162, p 8.2.1, edaspidi VAKO otsus).

VAKO otsusest järeldeb täiendavalt, et filiaali pakkujaks olek ei muuda siiski asjaolu, et filiaali poolt pakkumuse esitamisega soovitakse võtta õigusi ja kohustusi välismaa äriühingule, ning ei saa võtta kohustusi äriühingule, kelle suhtes võivad esineda hankemenetlusest kõrvaldamise alused. Seega tuleb kõrvaldamise aluseid kontrollida mitte üksnes filiaali suhtes, vaid ka välismaa äriühingu suhtes – vaidlustuskomisjon on selgitanud, et tegelikku mõjuvõimu omaval äriühingul ei tohi jääda RHS § 95 lg 1 ja lg 4 nimetatud kõrvaldamise alused kontrollimata.

6.3. Hankija on näinud RHAD-is ette nõude, et hankepass tuleb esitada nii filiaali kui välismaa äriühingu kohta. Olukorras, kus hankepass on esitamata välismaa äriühingu kohta, jääksid kontrollimata kõrvaldamise alused isiku suhtes, kelle nimel tegelikult soovitakse õigusi ja kohustusi võtta.

6.4. Nõustuda ei ole võimalik Vaidlustaja esitatud alternatiivse nõudega.

Hankekommisjon kaalutles, kas on võimalik esinenud puudust kõrvaldada tagantjäreli (st taotleda esitamata hankepassi esitamist), kuid leidis, et tegemist ei ole kõrvaldatava puudusega, kuivõrd selle kaudu ei täpsustataks ega selgitataks juba esitatud andmeid vaid esitataks dokument (hankepass), mis pidi olema esitatud juba koos pakkumusega.

RHAD-is on selgesõnaline viide, et hankepass tuleb esitada ka välismaa äriühingu kohta ja hoolsale pakkujale ei saanud selline informatsioon tähelepanuta jääda. Kohtupraktikas on korduvalt rõhutatud, et hoolsuskohustust kannab pakkuja. Hankija on kohustatud rangelt kinni pidama enda poolt kindlaks määratud reeglitest (Euroopa Kohtu otsus asjas nr C-336/12: Manova, p 40) ning hankija peab olema hankemenetluses avaldatud tingimustega seotud kuni hankelepingu täitmise lõpuni (Euroopa Kohtu otsus asjas nr C-496/9,9 p 115).

VAIDLUSTUSKOMISJONI PÕHJENDUSED

7. Vaidlustaja on seisukohal, et filiaalil on õigus osaleda hankemenetluses iseseisvalt (piisab vaid filiaali hankepassi esitamisest) ja Vaidlustaja vastab hankepassi alusel kvalifitseerimise tingimustele.

Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et antud juhul ei ole vaidlust sellest, kas filiaal võis esitada Riigihankes pakkumuse (jah võis ja Hankija ei ole Kõrvaldamise otsuses ka midagi muud väitnud ega kõrvaldanud Vaidlustajat põhjusel, et Vaidlustaja kui filiaal ei saa Riigihankes pakkumust esitada) või kas Vaidlustaja vastab esitatud hankepassi alusel kvalifitseerimise tingimustele (Hankija ei ole Vaidlustaja kvalifikatsiooni Riigihankes kontrollinud ega teda kvalifitseerimata jätnud). Vaidlustaja on tuletanud filiaali õigusest Riigihankes osaleda ja pakkumust esitada, milles sisulist vaidlust ei ole, endale õiguse jätta välismaa äriühingu hankepass esitama. Alternatiivselt leiab Vaidlustaja, et isegi kui välismaa äriühingu hankepass tuli esitada, pidanuks Hankija võimaldama selle tagantjärele esitamist.

8. Vaidlustuskomisjon ei nõustu Vaidlustaja väitega, et ta ei pidanudki esitama hankepassi välismaa äriühingu, Compensa Vienna Insurance Group, kohta.

8.1. Ei saa olla vaidlust, et Hankija on PEE p-is 1.5 ja hanketeate p-i 2.1.4 „Üldine teave“ alapunktis 4 sõnaselgelt sätestanud, et *kui pakkuja on äriregistrisse kantud filiaal Eestis välismaa äriühingu nimel, tuleb hankepass esitada nii välismaa äriühingu kui Eestis registreeritud filiaali kohta, kelle suhtes kontrollitakse kõrvaldamise aluste puudumist.*

Vaidlustaja on välismaa äriühingu filiaal Eestis ja eespoolkirjeldatud nõue välismaa äriühingu kohta hankepassi esitamiseks käib tema kohta, kuid vaatamata sellele ei ole ta välismaa äriühingu hankepassi esitanud. Kui Vaidlustaja arvates olid nõuded välismaa äriühingu kohta hankepassi esitamiseks ja temal kõrvaldamise aluste puudumiseks põhjendamatud, tulnuks need enne pakkumuste esitamise tähtpäeva vaidlustada. Pärast pakkumuste esitamise tähtpäeva saabumist ei ole võimalik enam vaielda selle üle, kas hankepass välismaa äriühingu kohta tuleb filiaalil esitada või mitte. Veelgi enam - Euroopa Kohus on kohtuasjas C-42/13 p-is 42 märkinud, et hankija peab rangelt kinni pidama enda poolt kindlaks määratud tingimustest, st Hankija ei saanud vaidlusalusel juhul kuidagi jätta tähelepanuta Vaidlustaja poolt Compensa Vienna Insurance Group kohta hankepassi esitamata jätmist, sh ei saanud ta jätta Compensa Vienna Insurance Group suhtes kontrollimata kõrvaldamise aluste puudumist, kuna sellised tingimused oli Hankija Riigihankes ette näinud ja ta pidi neist kinni pidama.

8.2. Riigihanke korraldamist reguleerivad läbipaistvuse ja võrdse kohtlemise põhimõtted nõuavad, et pakkujatele oleksid menetluse nõuded täpselt teada ning nad oleksid kindlad selles, et samad nõuded kehtivad kõikide konkurentide kohta. Käesoleval juhul tuleneb eespoolviidatud RHAD-i punktidest sõnaselgelt, et kui pakkuja on filiaal, *tuleb hankepass esitada nii välismaa äriühingu kui Eestis registreeritud filiaali kohta.* Tingimuste eiramine oleks viinud pakkujate võrdse kohtlemise põhimõtte rikkumiseni olukorras, kus Riigihankes pakkumuse esitanud AB „Lietuvos draudimas“ Eesti filiaal on nendest tingimustest ka õigesti aru saanud ja nõutud dokumendi (hankepassi välismaa äriühingu kohta) esitanud.

8.3. Kuigi antud juhul pole vaidlust, et filiaal sai Riigihankes pakkumuse esitada, peab vaidlustuskomisjon vajalikuks rõhutada, et ÄS § 384 lg 2 kohaselt ei ole filiaal juriidiline isik ja filiaali tegevusest tulenevate kohustuste eest vastutab äriühing, samuti on Riigikohus lahendi nr 3-2-1-98-10 p-is 13 märkinud, et *kuigi filiaalil puudub juriidilise isiku staatus ÄS § 384 lg 2 alusel, osaleb äriühing tsiviilkohtumenetluses filiaali kaudu.* Seega osaleb välismaa äriühing ka Riigihankes filiaali kaudu (filiaali nimel tegutsemisest tekivad lõpptulemusel õigused ja kohustused välismaa äriühingule) ja välismaa äriühingu usaldusväärsus mõjutab otseselt filiaali usaldusväärsust.

RHS-i alusel ei saa endale võtta õigusi ja kohustusi isik, kelle suhtes esinevad hankemenetlusest kõrvaldamise alused ja kuna äriühing osaleb Riigihankes filiaali kaudu (filiaal ei võta kohustusi endale vaid välismaa äriühingule), siis ei saa filiaal võtta kohustusi ka äriühingule, kelle suhtes esinevad (või võivad esineda) kõrvaldamise alused. Vaidlustuskomisjon mõonab, et tegemist on erandliku olukorraga, kuid antud juhul on RHAD-is välismaa äriühingu kohta hankepassi esitamise eesmärk selge: mitte võimaldada filiaali kaudu osaleda Riigihankes äriühingul, kelle

suhtes võivad esineda kõrvaldamise alused.

Ei saa olla vaidlust, et pakkumuse esitamisega soovis Vaidlustaja, Compensa Vienna Insurance Group, ADB Eesti filiaal, võtta õigusi ja kohustusi välismaa äriühingule Compensa Vienna Insurance Group, kes antud juhul vastutab filiaali tegevusest tulenevate kohustuste eest, kuid Vaidlustaja on jätnud tõendamata selle, et välismaa äriühingul, kellele ta kohustusi võtab, puuduvad kõrvaldamise alused.

8.4. Tulenevalt eespooltoodust on vaidlustuskomisjon seisukohal, et Vaidlustaja pidi RHAD-ist aru saama kohustusest esitada hankepassi nii filiaali kui ka välismaa äriühingu kohta, sh mõistma hankepasside esitamise nõude eesmärki (kontrollida kõrvaldamise aluste esinemist või puudumist nii filiaalil kui ka filiaali tegevusest tulenevate kohustuste eest vastutaval välismaa äriühingul). Vaidlustaja ei võinud seda ignoreerida ja Kõrvaldamise otsus ei ole vale ainuüksi põhjusel, et Vaidlustaja arvates ta ei pidanudki välismaa äriühingu hankepassi esitada.

9. Vaidlustuskomisjon ei nõustu ka Vaidlustaja väitega, et isegi kui ta pidi Compensa Vienna Insurance Groupi hankepassi esitada, oleks Hankija pidanud seda Vaidlustajalt küsima ja võimaldama selle tagantjärele esitamist.

9.1. Kõrvaldamise otsusest nähtuvalt on Hankija kaalunud, kas puudust on võimalik kõrvaldada tagantjärele ja asunud seisukohale, et tegemist ei ole kõrvaldatava puudusega. Vaidlustuskomisjon nõustub Hankijaga, et antud juhul ei ole küsimus selles, et Vaidlustaja oleks hankepassis jätnud esitamata mingeid andmeid/kinnitusi, mida saanuks tagantjärele selgitada/täpsustada, või teinud muu ilmse tehnilise vea vaid välismaa äriühingu kohta on hankepass esitamata tervikuna. Tuleb rõhutada, et kõikides olukordades, mida RHS § 95 reguleerib kõrvaldamise alustena, oleks hankepass olnud esialgseks tõendiks, millest lähtudes oleks Hankija saanud hinnata äriühingul kõrvaldamise aluste puudumist (RHS § 104 lg 1). Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et filiaali juhataja kinnitusega filiaali usaldusväärsusest ja kõrvaldamise aluste puudumisest filiaali suhtes ei ole samaaegselt hõlmatud välismaa äriühingu kinnitus äriühingu usaldusväärsusest ja kõrvaldamise aluste puudumisest äriühingu suhtes. ÄS § 385 lg 2 kohaselt *juhataja juhib ja esindab filiaali*, st kõrvaldamise aluste puudumist saab filiaali juhtaja kinnitada vaid filiaali kohta.

9.2. Käesolevas asjas ei kinnita miski, et välismaa äriühingul puuduvad kõik RHS § 95 lg-s 1 ja lg-s 4 sätestatud kõrvaldamise alused ja hankelepingu sõlmimisel filiaaliga oleks välistatud Hankija sattumine olukorda, kus filiaal võtab kohustused äriühingule, kelle suhtes võivad esineda kõrvaldamise alused ja kes pole usaldusväärne (usaldusväärsust ei ole nõuetekohaselt kinnitatud ega tõendatud). Sellist olukorda, kus hankepassi kõrvaldamise aluste puudumist kinnitava infoga on täiesti esitamata, on ka Ringkonnakohus haldusasjas nr 3-23-295 tehtud otsuse p-is 10 pidanud oluliseks menetlusnõuete rikkumiseks, mistõttu vaidlustuskomisjoni hinnangul ei ole Hankija teinud selgituste küsimata jätmisel (lubamata hankepassi tagantjärele esitada) ka ilmselt kaalutlusviga.

9.3. Vaidlustuskomisjon ei väida, et Compensa Vienna Insurance Groupi suhtes mõni kõrvaldamise alus esineb (kuna dokumenti, mis tõendaks kõrvaldamise aluste olemasolu, aga ka puudumist, ei ole Riigihankes esitatud), kuid hankemenetlusest kõrvaldamise alus esineb nii juhul, kui äriühingu suhtes esineb kõrvaldamise alus kui ka juhul, kui kõrvaldamise aluste puudumine on jäetud täielikult tõendamata. Vaidlustaja pidi tavapärase tähelepanelikkuse juures nägema ja mõistma välismaa äriühingu kohta hankepassi esitamise nõuet RHAD-is, ta ei võinud hankepassi välismaa äriühingu kohta jätta esitamata ega saa hiljem nõuda, et Hankija peab andma talle võimaluse viga parandada.

Tulenevalt eespooltoodust on vaidlustuskomisjon seisukohal, et Kõrvaldamise otsus on kooskõlas RHS § 95 lg 4 p-iga 9 ja § 104 lg-ga 6, see on läbipaistev ja kontrollitav (RHS § 3 p 1) ja selle kehtetuks tunnistamiseks alused puuduvad.

11. Vaidlustusmenetluse kulud

Lähtudes sellest, et vaidlustus jääb RHS § 197 lg 1 p-i 4 alusel rahuldamata, kuulub vaidlustusmenetluse kulude osas kohaldamisele RHS § 198 lg 3.

Hankija ei taotlenud kulude väljamõistmist.

Vaidlustaja kulud jäävad tema enda kanda.

(allkirjastatud digitaalselt)

Angelika Timusk